

**EESTI
KULTUURISELTSIDE
ÜHENDUS**

ARENGUKAVA 2017 – 2020

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
Organisatsiooni taust ja senine tegevus	2
Organisatsiooni tugevused ja nõrkused	3
Sisemised tugevused	3
Sisemised nõrkused	4
Strateegilised tegevussuunad ja eesmärgid	5
I tegevussuund – eestluse hoidmine	5
II tegevussuund – seltsitegevuse nähtavus	6
III tegevussuund – organisatsiooni areng	7
IV tegevussuund – koostöö	8
Kokkuvõte	9

Sissejuhatus

Käesolev arengukava on koostatud Eesti Kultuuriseltside Ühenduse (edaspidi EKSÜ) juhatuse, liikmete ja oluliste koostööpartnerite koostööna. Arengukava on koostatud neljaks aastaks ning selles on analüüsitud nii organisatsiooni hetkeolukorda, eesmärgistatud organisatsiooni soovitud arengut järgmiseks neljaks aastaks ning kavandatud nende saavutamiseks vajalikud tegevused (Lisa 1).

Arengukava koostamisel on aluseks:

- kultuuripoliitika alusdokument “Kultuuripoliitika põhialused aastani 2020”, mis sätestab:
Kultuuripoliitika eesmärgiks on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ja luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks ja kultuuris osalemiseks.
- “Rahvuskaaslaste programm 2014–2020”, mis sõnastab oma eesmärgi järgmiselt:
Välismaal elavatel eestlastel oleks side Eesti ja eesti kultuuriga, nende võimalik repatrieerumine oleks lihtne ning kasvaksid võimalused levitada välismaal Eesti kohta objektiivset infot ja talletada välismaist eesti kultuuripärandit.

Arengukava koostamise protsess sai alguse 2015. a alguses, mil koostöös liikmetega alustati kõige olulisemate ühenduse arenguvajaduste väljaselgitamise ja tegevuste eesmärgistamisega (arutelude, küstluste jne vahendusel).

Organisatsiooni taust ja senine tegevus

EKSÜ on katusorganisatsioon, mis koondab eesti kultuuriseltse nii Eestis kui mujal maailmas. Ühendus on loodud 1997. aastal ja asutamispõhjuseks oli seltside ühine mure eesti rahvuskultuuri, rahva vaimsure ja rahvusliku kasvatusse jätkusuutlikuse pärast. Asutajateks olid 19 kultuuriseltsi.

Eesti kultuurivaldkonnas on välja kujunenud kultuurihuviliste inimeste tegevuse koordineerimine sihtrühmiti. Sellel eesmärgil tegutsevad Kultuuriministeeriumi valdkonnas rahvakultuuri keskseltsid: Eesti Kooriühing, Eesti Rahvatantsu- ja Rahvamuusika Selts, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Selts, Eesti Harrastusteatri Liit, Eesti Folkloorinõukogu ja Eesti Kultuuriseltside Ühendus. Kui teised keskseltsid ühendavad endas ühes konkreetse rahvakultuuri valdkonnas tegutsevaid seltsi ja keskseltsid on oma tegevuse suunanud selle valdkonna väärtustamisele ja edasiarendamisele, siis EKSÜ käsitleb rahvakultuuri valdkondi tervikuna kui võimsat vahendit eestluse alalhoidmisel ja meie kultuuripärandi

väärtustamisel ning ühendab endas kultuuri ja haridusseltse, kes tegutsevad tihti mitmetes rahvakultuurivaldkondades üheaegselt.

EKSÜ missioon

EKSÜ peamiseks eesmärgiks on elujõulised ja oma tegevusega laiemale avalikkusele nähtavad kultuuriseltsid, kes aitavad kaasa eesti keele ja kultuuri väärtustamisele ja kestmisele ning rahva vaimsuse kasvule.

EKSÜ visioon

EKSÜ seisab selle eest, et eestlased kõikjal maailmas väärtustavad oma keelt ja kultuuri; toimub loomulik ja järjepidev väärtuste ja teadmiste edasiandmine ühelt põlvkonnalt teisele ning et eesti keel ja kultuur on väärtustatud ja omab kindlat ja selget kohta maailma teiste keelte ja kultuuride seas.

31.10.16 seisuga kuulub EKSÜ-sse 41 seltsi - 27 seltsi Eestist ja 14 välismaalt: neist 7 on üle-eestilised kindlas valdkonnas tegutsevad kultuuriseltsid, 20 kohalikud kultuuriseltsid Eestis ja 14 väliseestlaste seltsi. Eestist on esindatud 8 maakonda, välisriikidest on esindatud 7 riiki – Venemaa (8 seltsi), Ukraina, Moldova, Valgevene, Tšehhi, Leedu, Läti.

Eesmärkide saavutamiseks viib EKSÜ ellu tegevusi, mida võib jagada kolme suunda:

1. EKSÜ liikmesseltside kohapealne aktiivne tegevus - EKSÜ-poolne tugi seltsidele on nende tegevuse kajastamine laiemale avalikkusele ning sellega kohapealsete heade kogemuste levitamine üle Eesti ja terve maailma;
2. EKSÜ korraldab küsitlusi / koolitusi / ümarlaudu / kultuurisündmusi üle terve Eesti, selgitades välja seltside vajadusi ja nõustades ning valmistades ette erinevaid tegevusi vastavalt seltside poolt sõnastatud ettepanekutele;
3. väliseestlaste seltsitegevuse toetamine, mis hõlmab endas aktiivset infovahetust, ühiste sündmuste korraldamist, seltside nõustamist ning edaspidiste tegevuste ühist koordineerimist aitamaks kaasa väliseestlaste kodumaaga sidemete arendamisele ja tugevdamisele.

Organisatsiooni tugevused ja nõrkused

Sisemised tugevused

EKSÜ-l on aktiivsed, erinevates valdkondades ja piirkondades tegutsevad liikmesseltsid.

EKSÜ liikmesseltsid tegutsevad väga paljudes erinevates rahvakultuurivaldkondades ning neil on olemas väga väärtuslikud oskused, mida EKSÜ saab vahendada teistele liikmetele ning ka avalikkusele. Liikmesseltsid on sageli ka oma piirkondades seltsiliikumise / kodanikuühiskonna eestvedajad, nad kannavad vastutust oma piirkonna kultuuripärandi säilitamise eest. EKSÜ-l on liikmed ka välisriikides, mis avab omakorda uued võimalused nii siin kui sealpool piiri toimetavatele seltsidele.

Tänu sellele on EKSÜ-l väga tugev potentsiaal oma liikmete kogemusi kasutades muuta kogu organisatsiooni tugevamaks ja seeläbi liikuda kindlamalt oma eesmärkide suunas.

Ühendus on tugevdanud tööd nii sissepoole kui väljapoole.

On alustatud liikmesseltside tunnustamisega - parimad kirjasaatjad, noortetöö tegijad, koduleht. Tunnustamine muudetakse regulaarseks. Paranenud on ühenduse sise- ja väliskommunikatsioon: toimib liikmete list, ilmub regulaarne kuukiri, EKSÜ uudiseid kajastatakse nii kodulehel kui FB-s.

Toimuvad traditsioonilised avalikud sündmused, mis toovad liikmesseltsid igal aastal kokku - kevadel, harrastustegevuse hooaja lõpul toimub ühine kevadpidu (al 2011); suvel väliseestlaste seltside seminar (al 2013) ja kõikide seltside esindajate mõttetalgud (al 2005); sügisel seltside poolt väljaantud trükiste näitusmüük ehk raamatulaat (al 2012). Nii kevadpidu kui ka mõttetalgud toimuvad igal aastal erinevates Eestimaa paikades, trükiste näitusmüük toimub koostöös Eesti Rahva Muuseumi Sõprade Seltsiga Tartus.

Toimub regulaarne koostöö kultuurivaldkonnas tegutsevate asutuste (Rahvakultuuri Keskus, Eesti Rahva Muuseum, Rahvusrhiiv), organisatsioonide ja ühendustega (Eesti Kultuuri Koda).

On olemas stabiilne, minimaalselt vajalik rahastus, mis võimaldab tagada ühenduse töö jätkumise.

Sisemised nõrkused

Vähene kommunikatsioonivõimekus

Nii EKSÜ ise kui ka liikmesseltsid teevad väga head tööd ning erinevatele sihtgruppidele suunatud tegevusi on palju. Probleemiks on puudulik võimekus kajastada neid avalikkusele. Siiani ei ole väga hästi kasutatud ära ka EKSÜ enda kui üleriikliku keskseltsi kõiki võimalusi tõsta esile nii enda kui ka oma liikmesseltside tegevust.

Seltside siiani vähene kaasatus/vastutus EKSÜ töös, koostöö vähesus

EKSÜ töö korraldamisse on seltsid olnud vähe kaasatud - seltsid küll osalevad ühisüritustel, kuid nendepoolseid algatusi on vähe. Samas on liikmesseltside tegevusvaldkond lai ja see rikastab kogu ühenduse tööd. Liikmesseltside vahel toimub küll mõningane koostöö, kuid tegelik potentsiaal ja sellest tulenevad võimalused on praegu kasutamata. Arendamist vajab üleriigiline ja ka üleilmne seltside koostöö.

Organisatsiooni juhtimistruktuur vajab kaasajastamist

EKSÜ-sse kuuluvad nii Eestis tegutsevad kui ka väliseestlaste seltsid. Väliseestlaste seltsid ei ole siiani saanud vajalikul moel osaleda ühenduse juhtimises, mistõttu ka nende tegevused ja vajadused ei ole olnud piisavalt kaetud.

EKSÜ vanuseline koosseis on kaldu (ohtlik jätkusuutlikkuse mõttes) - nii liikmesseltsides kui EKSÜ-s endas on tunduvas ülekaalus vanem generatsioon, see seab ohtu aga meie eesmärkide täitmise suutlikkuse. Noorte kaasatus on vähene või ühekülgne.

Kokkuvõte

Kokkuvõttes võib välja tuua, et organisatsioonina on EKSÜ-l olemas arvestatav hulk tugevusi ning kindel ja oluline roll ühiskonnas.

Organisatsiooni hetkeolukorra analüüs (SWOT, liikmete ja koostööpartnerite erinevaid küsitlused, ajurünnakud ja töögruppide koosolekud) on samas välja toonud selged suunad, kuhu on vaja lähiaastatel oma tähelepanu pöörata. Juhtimisstruktuuri kaasajastamine, olemasoleva liikmeskonna kaasamine, liikmeskonna geograafiline laienemine (Eesti erinevad piirkonnad ja väliseestlaste seltsid erinevates maailmajagudes ja mandritel), kommunikatsioonivõimekuse tõstmine – need on välja toodud peamiste arenguvajadustena.

Oluline on tugevdada organisatsiooni tervikuna ja pakkuda omaltpoolt lisaväärtust liikmesorganisatsioonide tegevusele saavutades seeläbi suuremat mõju oma ühiste eesmärkide poole liikumisel.

EKSÜ arengukava ja tegevussuunad vaadatakse EKSÜ juhatuse poolt igal aastal üle ning antakse hinnang, kuidas on toimunud arengukava täitmine ja vajadusel viiakse sisse muudatusi.

Strateegilised tegevussuunad ja eesmärgid

I tegevussuund - eestluse hoidmine

Üldeesmärk

Eestlased üle terve maailma hoiavad ja väärtustavad oma keelt ja kultuuri ning aktiivse seltsitegevuse abil annavad seda edasi ka järgmistele põlvkondadele.

Tegevussuuna alameesmärgid

- Toimuvad traditsioonilised eesti kultuuri- ja seltsitegevust esiletõstvad ja edasikandvad ühisüritused nii Eestis kui ka teistes maailma paikades, kus elavad eesti kogukonnad.
- Eesti seltsi- ja kultuuritegevust väärtustatakse ja jäädvustatakse järjepidevalt toimunud seltsitegevuse tegevuse uurimise ja esiletoomise (ajaloo arhiivide uurimine, oluliste tähtpäevade tähistamine) ning praeguse tegevuse teadliku dokumenteerimise kaudu (seltside kroonikad, ajalood, inimeste kogemuste korjamine, seltsitegelaste mälu pank).

Kultuuriseltside roll eestluse säilimisel on hästi nähtav välisseltside juures, kus seltsitegevus on sageli ainus võimalus anda järeltulevale põlvkonnale edasi eesti keelt, kultuuri ja väärtusi.

Eestis on toimunud seltsitegevuses spetsialiseerumine, mille tulemusena on meil olemas palju erinevates konkreetsetes rahvakultuurivaldkondades tegutsevaid seltsi, millel on olemas omad katusorganisatsioonid. EKSÜ, ühendades endas nii väliseestlaste seltsi kui ka erinevates rahvakultuurivaldkondades tegutsevaid kultuuriseltsi Eestist, kaasab kõiki rahvakultuurivaldkondi selleks, et tagada eesti kogukondade jätkusuutlikkus ja kultuuriline edasikestmine.

Kavandatavad tegevused

- Eesti ajaloo, kultuuritegelaste ja seltsidega seotud tähtpäevade tähistamine
- seltsiteemaliste õppematerjalide koostamine ja väljaandmine
- valdkonnaga seotud koolituste korraldamine
- eesti keele- ja kultuurilaagrite korraldamine
- eesti seltsitegelaste mälestuste jäädvustamine, seltside kroonika ja ajaloo koostamine

Möödikud

- esiletõstetud eesti kultuuriloo tähtpäevade tähistamine (vähemalt 4)

- koostatud ja väljaantud (paber- või digikujul) õppematerjalid (2)
- korraldatud koolitustsüklid (3) ja eesti keele- ja kultuurilaagrid (3)
- jäädvustatud eesti kultuuriseltside ajalugu (2) ja seltsitegelaste pärand (4)

II tegevussuund - seltsitegevuse nähtavus

Eesmärk

Eesti kultuuriseltside tegevus nii Eestis kui ka välismaal on avalikkusele nähtav ning seltsid on kujunenud vastutustundlikeks eestkõnelejateks nii valdkonna, kogukonna kui ühiskondlike teemade osas.

Alameesmärgid

- Välja on töötatud toimivad infokanalid, mille kaudu seltsid saavad oma tegevust avalikkusele nähtavaks teha.
- Seltsidel on olemas võimekus rääkida kaasa ja kujundada ühiseid edasiviivaid seisukohti erinevates seltsitegevusega seotud valdkondades.

Seltside tegevus eestluse hoidmisel ja eesti kultuuripärandi väärtustamisel on oluline, ent samas paikkonniti erinev - seltside kogemuste jagamine ja nende töö avalik tunnustamine võimaldab häid praktikaid jagada ning seeläbi tugevdada kogu eesti seltsiliikumist.

Kultuuriseltside ja -inimeste hääl ei ole praeguses meediaruumis aktiivselt esindatud.

Töstes avalikus meediaruumis esile seltsiliikumist ja - inimesi, nende tegevusi ning mõtteid võimendame ühiskonna arusaamisi seltsitegevuse rollist eestluse kestmisel ja arengul.

Kavandatavad tegevused

- kuukirja väljaandmine elektroonselt
- aastaraamatu väljaandmine
- liikmete poolt väljaantud trükiste digitaliseerimine
- temaatilised saated raadios ja teles
- avalike sündmuste / konkursside korraldamine
- info edastamine loodavasse üleilmsesse eesti veebi "Minu inimesed"

Möödikud

- ilmunud perioodilised (48) / mitteperioodilised (digi)trükised (4)
- avalikud sündmused seltsitegevuse tutvustamiseks (12) / konkursid valdkonna eestvedajate tunnustamiseks (2)
- üleilmse eestlasi ühendava veebivärvaga "Minu inimesed" on liitunud 60 % EKSÜ liikmetest

III tegevussuund - organisatsiooni areng

Eesmärk

EKSÜ on hästitoimiv organisatsioon, mille võrgustik koosneb väliseestlaste seltsidest ja Eestis tegutsevatest kultuuriseltsidest.

Alameesmärgid

- EKSÜ liikmeskond on laienenud ja moodustab hästitoimiva võrgustiku, kus tegutsevad kõrvuti Eestis ja väljaspool tegutsevad kultuuriseltsid.
- EKSÜ juhtimistruktuur vastab ühenduse vajadustele ja välja on arendatud eestkostesuutlikkus olemaks tõsiseltvõetav partner kultuurivaldkonna arengu teemadel.

Ühendades seltse maailma ja Eesti erinevatest piirkondadest on EKSÜ-l selge ülevaade kultuuriseltside hetkeolukorrast ja vajadustest. Iga selts toob ühendusse kaasa oma eripära ja tugevused, mis võimaldavad üheskoos oma eesmärgi lihtsamini ellu viia ning seista tugevamalt nende valdkondade eest, mis vajavad edasiarendamist.

EKSÜ eripära arvestav juhtimisstruktuur võimaldab tagada stabiilse ja pikaajaliselt etteplaneeritud eesmärgipärase tegevuse ning samas paindlikult ja kiirelt reageerida esilekerkivatele probleemidele nii kultuurivaldkonnas kui ka ühiskonnas tervikuna.

Eestkostesuutlikkuse tõstmise kaudu suudab EKSÜ seista oma liikmete vajaduste eest ning pakkuda omalt poolt välja lahendusi, mis aitavad kaasa nii kultuurivaldkonna kui kogu kodanikuühiskonna arengule.

Kavandatavad tegevused

- tutvumine seltside tegevusega, külaskäigud, õppevisiidid;
- traditsiooniliste ühisürituste korraldamine ja uute algatamine
- toimub liikmete / noorte tunnustamine ja kaasamine (konkursid jm)
- liikmetevaheliste (rahvusvaheliste) koostööprojektide koordineerimine / nõustamine
- tööühmade ellukutsumine oluliste teemadega tegelemiseks
- toimub regulaarne EKSÜ tegevuste sisemine hindamine

Möödikud

- lisandunud liikmed (8) / lisandunud esindatud piirkonnad (väliseesti - 3, Eesti - 4)
- korraldatud ühisüritused (16) / konkursid (4)
- moodustatud tööühmad (3)
- EKSÜ tegevuste sisemine hindamine (4) ja vajadustele vastav juhtimissüsteem (1)

IV tegevussuund - koostöö

Eesmärk

Koostöö valdkonnaga seotud organisatsioonidega nii Eestis kui välismaal

Alameesmärgid

- Toimub aktiivne ja eesmärgipärane koostöö Eestis tegutsevate rahvakultuurivaldkondade keskseltsidega ja kultuurivaldkonna organisatsioonidega ning väliseestlaste seltside katusorganisatsioonidega.
- Loodud on kontaktid ja alustatud koostööd teiste valdkonnaga seotud katusorganisatsioonidega.

Kõiki kultuuriseltse ühendab üks eesmärk - eestluse hoidmine ja kestmine. Igaüks meist läheneb sellele eesmärgile oma valitud tegevuste ja prioriteetide kaudu - ühendades need, on meil kõigil võimalik lihtsamini jõuda oma ühise eesmärgini.

Koostöö võimaldab ellu viia veel mõjukamaid tegevusi, vahetada teiste organisatsioonidega oma kogemusi, laiendada oma mõju ning tuua seeläbi nii oma kui ka koostööpartnerite töö rohkem nähtavale.

Kavandatavad tegevused

- teiste rahvakultuuri keskseltside kaasamine EKSÜ ühisüritustele
- suhtluse arendamine väliseestlaste katusorganisatsioonidega
- suhtluse arendamine teiste Eesti vabaühenduste valdkonnas tegutsevate organisatsioonidega

Möödikud

- EKSÜ tegevustesse kaasatud kultuurivaldkonnas tegutsevate organisatsioonide arv (10)
- koostöös korraldatud tegevuste arv (4)
- loodud kontaktid teiste valdkondade katusorganisatsioonidega (2)